

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnara a soudkyň JUDr. Hany Douskové a JUDr. Dany Slavíkové ve věci

pozůstalosti: **I. M. - Ch.**, narozená dne xxx
posledně bytem xxx
zemřelé dne xxx

za účasti: **1. poz. manžel Ing. V. M. - Ch.**, narozený dne xxx
trvale bytem xxx

2. poz. matka I. H., narozená dne xxx
bytem xxx

zastoupená advokátkou Mgr. Markétou Vítovou
sídlem 5. května 1050/66, 140 00 Praha 4

k odvolání Ing. V. M.-Ch. a I. H. (shora) proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 23. 12. 2021 č. j. 32 D 901/2020-124

takto:

Usnesení soudu I. stupně **se zrušuje** a věc **se mu vrací** k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Napadeným usnesením soud I. stupně stanovil ve výroku I. obvyklou cenu majetku patřícího do společného jmění zůstavitelky a jejího manžela Ing. V. M.-Ch. ke dni smrti zůstavitelky ve výši 474 673,48 Kč a tento majetek vypořádal tak, že poz. manželovi Ing. V. M.-Ch. patří vyjmenovaný majetek (A.) a že do pozůstalostního jmění patří pohledávka proti poz. manželovi z titulu vypořádání společného jmění manželů ve výši 13 228,24 Kč. Ve výroku II. stanovil obvyklou cenu majetku a jiných aktiv pozůstalosti částkou 4,387 152,24 Kč, výši dluhů a dalších pasiv pozůstalosti částkou 19 842 Kč a čistou hodnotu pozůstalosti částkou 4,367 310,24 Kč.
2. Soud I. stupně v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že zůstavitelka zemřela a z provedeného šetření a z výpovědí účastníků bylo zjištěno, že společné jmění zůstavitelky a poz. manžela Ing. V. M. - Ch. tvořil majetek blíže popsáný ve výroku I. usnesení. Obvyklá cena majetku v SJM byla objasněna z prohlášení účastníků a z provedeného šetření, ze sdělení životní pojišťovny a penzijní společnosti. Dále uvedl, že majetek ve společném jmění zůstavitelky a poz. manžela nebyl (nemohl být) vypořádán dohodou poz. manžela s poz. matkou I. H., neboť mezi nimi jsou zásadní neshody zejm. ohledně toho, co patří do společného jmění.
3. Poz. matka se ve svých podáních (ze dne 17. 6. 2021 či 22. 10. 2021) domáhala, aby v rámci dědického řízení bylo dotazem u bank působících v České republice zjištěno, zda manžel zůstavitelky má u nich bankovní účty vedené na jeho jméno, a pokud ano, jaký byl zůstatek

na těchto účtech ke dni smrti zůstavitelky. Soudní komisař v rámci protokolu z jednání 13. 10. 2021 konstatoval, že nebude provádět nahodilé dotazy na všechny bankovní instituce v České republice, zda zůstavitel je majitelem nějakého účtu v přísl. bankovní instituci. Upozornil, že řízení o pozůstalosti jako řízení nesporné je ovládáno zásobou vyhledávací, tj. pozůstalostní soud je povinen zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí, přičemž není omezen na skutečnosti, které uvádí účastníci (§ 20 odst. 1 z. ř. s.). Nelze hovořit o tom, že notář jako soudní komisař by i při objasňování zůstavitelových aktiv a pasiv měl povinnost pro dědice vypátrat bez konkrétních podkladů veškerý majetek zůstavitele. Soud zjišťuje aktiva pozůstalosti ze soupisu pozůstalosti nebo ze seznamu pozůstalostního majetku či ze společného prohlášení dědiců o pozůstalostním majetku a objasňuje je z údajů dědiců (§ 172 odst. 2 z. ř. s.). Pasiva soud objasňuje z údajů dědiců (§ 173 z. ř. s.). Ve smyslu § 101 odst. 1 písm. a) a b) o. s. ř. (§ 1 odst. 3 z. ř. s.) jsou dědici povinni tvrdit všechny pro rozhodnutí významné skutečnosti a označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Nesplní-li účastník tuto důkazní povinnost, pověřený soudní komisař nemůže (není povinen) objasňovat příp. další majetek zůstavitele. V tomto případě poz. matka nesplnila svou důkazní povinnost, a z tohoto důvodu soudní komisař nečinil žádné další úkony ohledně ev. existence účtů poz. manžela, příp. zůstavitelky. Pro účely pozůstalostního řízení neexistuje žádný jednotný „bankovní registr“, ze kterého by bylo možno zjistit, zda konkrétní osoba je majitelem bankovního účtu u bank působících v České republice. Nelze tedy vycházet z toho, že pozůstalostní soud s ohledem na zásadu vyšetřovací může sám, bez součinnosti účastníků objasnit (zcela) aktiva a pasiva pozůstalosti. Proto soudní komisař žádné další dotazy na banky nečinil a vzal za prokázané, že poz. manžel je majitelem dvou účtů vedených na jeho jméno, a to u FioBanky a. s. a Komerční banky, a. s. Tuto skutečnost potvrdil poz. manžel a poz. matka toto tvrzení nerozporovala, avšak neshodli se na tom, zda účty spadají do společného jmění manželů.

4. Poz. matka se domáhala také toho, aby bylo přihlédnuto ke zhodnocení podniku poz. manžela provozovaného pod IČ xxx a obchodních podílů za trvání manželství a aby tato zhodnocení byla zařazena do majetku v SJM obdobně jako zisk z podnikání. Soud vyšel ze zjištění, že poz. manžel byl v obchodním rejstříku zapsán jako společník ve společnosti Xxx, spol. s r. o., IČ xxx, již ke dni 31. 7. 1996, tedy před uzavřením manželství se zůstavitelkou. Z obchodního rejstříku rovněž zjistil, že poz. manžel byl zapsán jako společník ve společnosti Xxx, spol. s r. o., již ke dni 17. 9. 1996, tedy před uzavřením manželství se zůstavitelkou. Protože podíly v obou společnostech poz. manžel nabyt před uzavřením manželství, tyto podíly nejsou součástí společného jmění manželů (§ 709 odst. 3 obč. zák.). Jak bylo prokázáno, zůstavitelka se nepodílela na podnikání poz. manžela ani na chodu obou obchodních společností, což poz. matka nerozporovala. Ve smyslu § 709 odst. 2 obč. zák. je součástí společného jmění zisk z toho, co náleží výhradně jednomu z manželů. Při vypořádání uvedeného majetku však soud přihlédl k disparitě podílů z důvodů vyšší míry zásluh poz. manžela o nabytí společného majetku (srovnej dále uvedené).
5. Pokud jde o bankovní účty vedené na jméno poz. manžela, bylo prokázáno, že poz. manžel se stal majitelem obou účtů před uzavřením manželství, a proto účty nemohou být součástí SJM. V průběhu manželství na ně mohly být připisovány finanční prostředky náležející do společného jmění manželů. Proto soud zařadil pohledávky ze smluv o bankovních účtech u FioBanky a. s. a Komerční banky, a. s., do společného jmění, přičemž přihlédl k disparitě podílů z důvodů větší míry zásluh poz. manžela (srovnej dále uvedené). Do majetku ve společném jmění manželů soud zařadil pohledávku ze smlouvy o životním pojištění, kterou poz. manžel uzavřel s NN Životní pojišťovnou NV, pobočka v České republice, Praha 5, IČ 40763587, a pohledávku ze smlouvy o penzijním připojištění č. xxx (smlouvu poz. manžel uzavřel s Generali Českou pojišťovnou, a. s., Praha 1, IČ 45272956). Z tohoto hlediska soud vyšel z ust. § 708 odst. 1 obč. zák., z něhož vyplývá, že to, co manželům náleží, má majetkovou hodnotu a není vyloučeno z právních

poměrů, tedy jde o součást společného jmění manželů. Pokud jde o výši pohledávky ze smlouvy o životním pojištění, soud vyšel ze sdělení pojišťovny, že na klientských platbách byla zaplacená částka 309 000 Kč a příspěvky od zaměstnavatele činily 144 000 Kč, což představuje 68,22% součtu prokázaných příspěvků. Do SJM lze zahrnout pouze příspěvky poz. manžela. Životní pojišťovna sdělila, že výše odbytného ke dni smrti zůstavitelky činila 331 599,45 Kč. Vynásobí-li se tato částka procentuálním podílem o velikosti 68,22%, výsledná částka činí 226 217 Kč. U penzijního připojištění soud vycházel z úhrnu všech plateb prokázaných poz. manželem dle sdělení penzijní společnosti, přičemž nevzal do úvahy platby poukázané jednou ze společností s ručením omezeným jako „zaměstnavatelem“, výnosy penzijní společnosti či příspěvky, které hradí stát. Při vypořádání těchto pohledávek soud přihlédl k disparitě podílů z důvodu větší míry zásluh poz. manžela o nabytí společného majetku (srovnej dále uvedené).

6. Soud I. stupně ohledně disparity podílů upozornil na ust. § 764 odst. 1 obč. zák. a zohlednil, že zůstavitelka zemřela bez zanechání pořízení pro případ smrti a nezanechala pokyny, dle kterých by se posoudily majetkové povinnosti a práva bývalých manželů v rámci řízení o dědictví. Protože se dědici nedohodli na vypořádání dědictví, soud přihlédl k zásadám uvedeným v ust. § 742 odst. 1 obč. zák. a provedl vypořádání společného jmění zůstavitelky a poz. manžela. Podle komentářové literatury z výslovného znění zákona o tom, že podíly obou manželů jsou stejné, nelze dovozovat, že by soud musel při vypořádání vždy určit podíly obou manželů ve shodné výši. Podle judikatury Nejvyššího soudu disparita se může podle konkrétních okolností případu vztahovat na veškeré položky náležející do společného jmění manželů, ale i jen na některé z nich, přičemž k zohlednění skutečností svědčících pro disparitu by měl soud přihlédnout i bez návrhů účastníků. Při vypořádání společného jmění manželů musí být dle § 742 odst. 1, písm. e) obč. zák. přihlédnuto i k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, o děti a o rodinnou domácnost. Z podkladů, které soudu poskytl poz. manžel (srovnej podání z 10. 11. 2021), je zřejmé, že poz. manžel za svoji manželku hradil z účtu vedeného na jeho jméno splátky úvěru u GE Money Bank, a. s., příspěvky do fondu oprav Bytového družstva xxx, příspěvky na správu domu a pozemku do Společenství vlastníků jednotek pro dům xxx, náklady na dodávku elektrické energie a plynu pro byt č. 298/4. Soud tyto „náklady“ poz. manžela nemohl zohlednit jako pohledávky, protože byly sporné mezi poz. manželem a poz. matkou (§ 162 odst. 2 z. ř. s.). Tyto náklady demonstrují zvýšenou péči poz. manžela o zajištění chodu domácnosti, resp. potřeb zůstavitelky či jeho vztah k zůstavitelce. Soud přihlédl i k tomu, že dle sdělení poz. manžela výdělek zůstavitelky činil asi 16 000 Kč měsíčně, což postačovalo pouze na pokrytí pouze jejích osobních potřeb, navíc byla po určitou dobu bez zaměstnání. Soud vzal na zřetel, že o nabytí většiny majetkových hodnot v SJM se zasloužil výlučně poz. manžel a že zůstavitelka nebyla z možnosti nabývání a udržení společného jmění vyloučena péčí o děti a domácnost. Soud vzal za prokázané, že poz. manžel založil obchodní společnosti před uzavřením manželství a v těchto společnostech pracoval a podílel se tak na jejich zhodnocení; totéž platí u zhodnocení podniku poz. manžela. Z těchto důvodů soud stanovil výši podílů poz. manžela a zůstavitelky disparitně, s tím, že velikost podílu poz. manžela zvýšil o položky 3 až 5.
7. Poz. manžel navrhoval, aby do pasiv pozůstalosti byly zařazeny pohledávky celkem ve výši 816 618,08 Kč a náklady pohřbu ve výši 19 842 Kč. Poz. matka popřela všechny poz. manželem přihlášené pohledávky, až na pohledávku za náklady na pohřeb ve výši 19 842 Kč. Ke sporným pasivům soud ve smyslu § 162 odst. 2 z. ř. s. nepřihlížel. Doplnil, že se nezabýval námitkami promlčení poz. matky, neboť námitku promlčení lze vznést pouze v řízení sporném.
8. Dále soud I. stupně podle výsledku provedeného šetření a na základě shodných údajů dědiců pořídil seznam aktiv a pasiv. Do aktiv pozůstalosti tak patří označená bytová jednotka v xxx v hodnotě 4 370 630 Kč, pohledávka proti všeobecné zdravotní pojišťovně z titulu přeplatku na pojistném ve výši 3 294 Kč a pohledávka proti poz. manželovi z titulu vypořádání SJM ve výši

13 228,24 Kč. Do pasiv byly zařazeny náklady pohřbu ve výši 19 842 Kč. Na základě uvedeného soud napadeným usnesením stanovil podle § 180 odst. 1 z. ř. s. obvyklou cenu majetku a jiných aktiv pozůstalosti, výši dluhů a jiných pasiv pozůstalosti a čistou hodnotu pozůstalosti.

9. Proti tomuto usnesení podala odvolání poz. matka I. H.. Výrok I. usnesení považuje za nesprávný a nezákonný, protože nebyla správně stanovena obvyklá cena majetku ve společném jmění zůstavitelky a jejího manžela ke dni smrti zůstavitelky. Nebylo zjištěno (oceněno) zhodnocení podílů poz. manžela za trvání manželství se zůstavitelkou ve společnostech Xxx, spol. s r. o. a Xxx, spol. s r. o., také nebyl zjištěn výnos z podnikání poz. manžela a zůstatek na bankovních účtech poz. manžela u Fio Banky a. s. a Komerční banky, a. s.
10. Poz. matka nemá námitku proti tomu, aby majetek ve společném jmění manželů připadl při vypořádání společného jmění manželů poz. manželovi, avšak trvá na tom, že v takovém případě do pozůstalosti patří pohledávka proti poz. manželovi z titulu vypořádání společného jmění manželů ve výši jedné poloviny obvyklé ceny majetku patřícího do společného jmění manželů, a nikoliv pouze částka 13 228,24 Kč. Soud nesprávně rozhodl, že na základě vypořádání patří do výlučného majetku poz. manžela veškerý majetek náležející do společného jmění manželů a že do pozůstalosti náleží pohledávka z titulu vypořádání společného jmění manželů vůči poz. manželovi pouze v nepatrném zlomku hodnoty náležejícího do společného jmění manželů, konkr. 2,78% z obvyklé ceny tohoto majetku. Soud může při vypořádání společného jmění manželů přihlídnout k tomu, jak se který z manželů o nabytí majetku za trvání manželství zasloužil, avšak nemůže vytvořit situaci odpovídající stavu, jakoby společné jmění manželů vůbec nevzniklo. Manželé neupravili své majetkové poměry odlišně od zákonného režimu společného jmění manželů (příp. i tak, že společné jmění manželů nevznikne), tedy dali najevo, že si přejí, aby jejich majetkový režim podléhal zákonnému majetkovému režimu. Na tom nic nemění úmrtí jednoho z manželů. Zůstavitelka po dobu trvání manželství obstarávala hodnoty do společného jmění přiměřeně svým schopnostem, které byly poz. manželovi dobře známy ještě před uzavřením sňatku. Z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že k odklonu od rovnosti podílu manželů na majetku v SJM je namístě přistoupit jen za situace, kdy zvýšené úsilí jednoho z manželů zajistilo nabytí a udržení majetku značné hodnoty. Takový postup je namístě např. v případě světově úspěšného sportovce, který vyvíjel značné úsilí k tomu, aby ve své sportovní činnosti dosáhl uvedeného postavení a tomu odpovídajících příjmů umožňujících nadstandardní životní úroveň rodiny a nabytí majetku značné hodnoty. Poz. matka trvala na tom, že v tomto případě není dán důvod k modifikaci podílu manželů na majetku v SJM. Pokud by odvolací soud dospěl k závěru, že by určitá modifikace byla namístě, mohla by se snad týkat jen majetku uvedeného ve výroku I. písm. A. bod 5.
11. Podle názoru poz. matky byla správně zjištěna pouze výše dluhů a dalších pasiv pozůstalosti v částce 19 842 Kč. Obvyklá cena majetku zůstavitelky a čistá hodnota pozůstalosti byly zjištěny nesprávně, což bylo způsobeno neúplným zjištěním majetku náležejícího do společného jmění manželů a nesprávně zjištěnou obvyklou cenou tohoto majetku. Nesprávně byla také zjištěna pohledávka proti poz. manželovi z vypořádání SJM, která náleží do pozůstalostního jmění. Soud by měl dostat vyhledávací zásadě do té míry, že na návrh poz. matky učiní dotaz na banky působící v České republice, zda u nich manžel zůstavitelky nemá veden bankovní účet na svoje jméno. Takové dotazy jsou běžnou součástí exekučního řízení, tedy jsou v silách soudu i v rámci řízení o dědictví. Z těchto důvodů poz. matka navrhovala, aby bylo napadené usnesení zrušeno.
12. Proti výroku II. usnesení soudu I. stupně podal odvolání poz. manžel Ing. V. M. - Ch.. Nesouhlasí s tím, že soud nezařadil do pasiv jím uplatněné pohledávky s odvoláním na ustanovení § 162 odst. 2 z. ř. s. Namítl, že poz. matka nedoložila důvody svého popření, přestože poz. manžel svá tvrzení doložil písemnými důkazy. Některá tvrzení poz. matky jsou v rozporu se skutečným

stavem, což se týká zejména tvrzení, že zůstavitelka neměla vlastní bankovní účet. Jak bylo zjištěno, zůstavitelka byla majitelkou bankovního účtu u mBank S. A. a dalších bankovních účtů. Za takové situace by soud neměl k popření přihlídnout.

13. Poz. matka I. H. uvedla, že odvolání poz. manžela považuje za nedůvodné. Pokud jde o pasiva pozůstalosti, soudní komisař postupoval správně, když ke sporným dluhům označeným poz. manželem nepřihlédl. Trvala na tom, že „důvody popření“ specifikovala, a v této souvislosti odkazovala na své podání ze dne 23. 11. 2021. Především označila za sporná pasiva, která by v případě, že by byla prokázána, byla promlčena. Poté se vyjadřuje ke svým tvrzením, která poz. manžel napadá v jím podaném odvolání.
14. Poz. manžel ve vyjádření k odvolání poz. matky navrhoval, aby „bylo odvolání odmítnuto.“ Uvedl, že tvrzení poz. matky jsou v rozporu se skutečností a že tato tvrzení „byla vyvrácena.“ Upozornil, že poz. manželka se nepodílela na jeho podnikání, podíly v obchodních společnostech nabyl před uzavřením manželství a podnik provozoval dlouhou dobu před uzavřením manželství. Zmíněný majetek nepatří do SJM. K výraznému zhodnocení tohoto majetku v průběhu manželství nedošlo, společnosti v poslední době nevyplácely společníkům zisk. Většina společných výdajů v manželství byla kryta prostředky, které manžel získal před uzavřením manželství. Poz. manželka měla nízký příjem a po dobu, kdy byla nezaměstnaná, poz. manžel hradil její veškeré výdaje. Uhradil i její dluhy z doby před sňatkem. Poz. manžel hradil veškeré výdaje společné domácnosti, dovolené i výdaje spojené s péčí o nemocnou manželku. Značná část společného majetku byla vynaložena na výlučný majetek manželky.
15. Odvolací soud přezkoumal odvoláními napadené usnesení soudu I. stupně podle § 28 z. ř. s. a podle § 211 a násl. o. s. ř. (§ 1 a § 2 písm. f) z. ř. s.) a dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky pro to, aby rozhodnutí bylo potvrzeno či změněno.
16. Poz. matka ve svém odvolání uplatňuje výhrady proti rozhodnutí, kterým soud I. stupně stanovil obvyklou cenu majetku patřícího do společného jmění zůstavitelky a poz. manžela ke dni smrti zůstavitelky a kterým provedl vypořádání majetku ve společném jmění manželů, tedy má námitky proti rozhodnutí podle § 162 odst. 1 a 2 z. ř. s.
17. Měl-li zůstavitel s pozůstalým manželem ke dni úmrtí majetek ve společném jmění (což je možné jen u zůstavitele, který zemřel jako ženatý, či zůstavitelky, která zemřela jako vdaná), postupuje soud podle § 162 z. ř. s. a usnesením stanoví obvyklou cenu tohoto majetku a schválí dohodu pozůstalého manžela s dědici o vypořádání majetku patřícího do společného jmění manželů (§ 162 odst. 1 z. ř. s.), nebo určí, jaký majetek ze společného jmění patří do pozůstalostního jmění a jaký majetek patří pozůstalému manželovi, popř. též stanoví pohledávku potřebnou k vypořádání majetku ze společného jmění (§ 162 odst. 2 z. ř. s.). Vypořádání společného jmění manželů, které zaniklo smrtí jednoho z manželů, má přímý vliv na to, co z vypořádaného společného jmění připadne do aktiv pozůstalosti, tedy na práva dědiců. Při vypořádání společného jmění manželů mají být vypořádány také společné dluhy manželů.
18. Mezi poz. manželem Ing. V. M. - Ch. a poz. matkou I. H. přetrvávají zásadní neshody ohledně toho, co náleželo do společného jmění manželů. Soud I. stupně šetřením podle § 172 z. ř. s. zjistil, že do společného jmění zůstavitelky a poz. manžela patřil majetek vypočtený ve výroku I. písm. A. napadeného usnesení. Poz. matka požadovala, aby byl v rámci dědického řízení učiněn dotaz na banky působící v České republice, zda manžel zůstavitelky má u nich bankovní účty vedené na jeho jméno a jaký byl zůstatek na těchto účtech ke dni smrti zůstavitelky. Soud I. stupně takovému požadavku poz. matky nevyhověl. K tomu odvolací soud podotýká, že soud není vázán důkazními návrhy účastníků tak, že by byl povinen provést všechny nabízené důkazy. Soud je

oprávněn posoudit veškeré důkazní návrhy a rozhodnout o tom, které z těchto důkazů provede. Na druhou stranu je třeba vzít na zřetel, že dědické řízení je řízením nesporným, které je ovládáno zásadou vyšetřovací. V dědickém řízení je soud povinen provést i jiné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu, než které byly účastníky navrženy (§ 21 z. ř. s.). Takovým postupem není dotčena možnost účastníka řízení uvádět rozhodné skutečnosti. Soud by ani v řízení nesporném neměl plně nahrazovat procesní aktivitu účastníka. Z hlediska veřejného zájmu však nelze v těchto řízeních připustit, aby procesní neaktivita byla připisována k újmě účastníka řízení (k tomu srovnej A. Macková, L. Muzikář a kol.: Zákon o zvláštních řízeních soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou. Praha: Leges, 2016, s. 57). Se zřetelem k námitkám poz. matky je namístě, aby soud I. stupně vyhověl jejímu požadavku alespoň zčásti, tj. aby učinil dotaz na obecně známé banky (jako je Česká spořitelna, a. s., Československá obchodní banka, a. s., a další), zda manžel zůstavitelky měl u nich bankovní účty (jiné finanční produkty) vedené na jeho jméno, a pokud ano, jaký byl zůstatek na tomto účtu ke dni smrti zůstavitelky. Stejný postup je ovšem potřebné zachovat i ve vztahu k účtům, resp. finančním produktům, zůstavitelky. Z tohoto hlediska soud I. stupně vydal rozhodnutí dle § 162 odst. 1 a 2 z. ř. s., aniž pro to měl dostatek podkladů.

19. Při vypořádání společného jmění manželů je třeba vycházet ze zásad uvedených v ust. § 742 odst. 1 obč. zák., tedy především z pravidla, že podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné (§ 742 odst. 1, písm. a/ obč. zák.). Dle závěrů dřívější rozhodovací praxe je odklon od shodné velikosti podílů spíše výjimečným postupem, který by měl být vždy odůvodněn konkrétními okolnostmi (srovnej rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 22 Cdo 3637/2010 nebo usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 3174/2007). Pravidla, jejichž aplikace může vést k disparitě, jsou uvedena zejména v ust. § 742 odst. 1 písm. d), e) a f) obč. zák. V odůvodnění napadeného usnesení soud I. stupně své závěry zdůvodňuje disparitou vycházející z té skutečnosti, že to byl zejména poz. manžel, který se zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění (srovnej § 742 odst. 1, písm. f/ obč. zák.), přičemž zohlednil, že manželství bylo bezdětné. Ve smyslu § 742 odst. 1, písm. e) obč. zák. je však třeba zohlednit nejen péči o děti (zde toto hledisko nebylo, když v manželství děti nebyly), ale i to, jak se každý z manželů staral o rodinnou domácnost, což soud neučinil a z tohoto hlediska se přičiněním poz. manželky vůbec nezabýval (nepochybně i poz. manželka se dle svých možností starala o společnou domácnost, i když byla vážně nemocná). Navíc poz. manžel při jednání před soudním komisařem dne 6. 11. 2020 prohlásil, že „na nabytí a udržení společného jmění se zasloužili oba manželé stejnou měrou, že nikdo z nich ze svého na společný majetek nebo ze společného majetku na svůj ostatní majetek nic nevynaložil, oba se stejnou měrou starali o rodinu, takže jejich podíly jsou stejné“ (srovnej protokol o jednání, zejm. prohlášení na č. l. 38). Závěry, ke kterým soudní komisař (soud) dospěl při svém rozhodování a při vydání napadeného usnesení, jsou však bez náležitého zdůvodnění odlišné. Jak správně podotýká poz. matka ve vyjádření k podanému odvolání, o disparitě ve vztahu k podílům manželů na společném majetku by bylo možné uvažovat pouze ohledně majetku vyjmenovaného ve výroku I. písm. A. bod 5. V tomto směru se nabízí výpověď obou účastníků řízení, příp. další důkazy, jejichž potřeba vyjde v řízení najevo. V těchto souvislostech odvolací soud též upozorňuje, že v řízení o pozůstalosti manžel nemůže požadovat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na společný majetek (§ 764 odst. 1 obč. zák. ve vztahu k § 742 odst. 1, písm. c/ obč. zák.).
20. Pokud jde o životní pojištění, může pojistník určit, kdo je obmyšlený, jménem nebo jeho vztahem k pojištěnému (§ 2829 obč. zák.). Náleží-li plnění z pojistné smlouvy přímo osobě z pojistné smlouvy oprávněné, nelze tuto skutečnost vzít v dědickém řízení na zřetel. Podle § 2831 obč. zák. platí, že nebyl-li v době pojistné události obmyšlený určen, nebo nenabyl-li obmyšlený práva na pojistné plnění, nabývá tohoto práva manžel pojištěného, a není-li ho, děti pojištěného. Není-li

těchto osob, nabývají práva na pojistné plnění rodiče pojištěného, a není-li jich, nabývají tohoto práva dědici pojištěného. Ani v takovém případě se dle komentářové literatury plnění z pojistné smlouvy neřeší v dědickém řízení.

21. Pokud jde o penzijní připojištění, podle § 19 odst. 1 zákona č. 42/1994 Sb. penzijní připojištění zaniká dnem úmrtí účastníka penzijního připojištění. V takovém případě náleží fyzickým osobám určeným ve smlouvě odbytné ve smyslu § 23 cit. zákona, resp. nároky vyplývající z ustanovení § 24 odst. 2 cit. zákona (§ 25). Z hlediska zmíněných nároků ve vztahu k dědickému řízení je třeba vždy rovněž nejprve vycházet z příslušné smlouvy, kterou zůstavitel uzavřel za svého života.
22. Výhrady poz. manžela směřují proti výroku II. napadeného usnesení, kterým soud I. stupně podle § 180 odst. 1 z. ř. s. stanovil obvyklou cenu majetku a jiných aktiv pozůstalosti, výši dluhů a dalších pasiv pozůstalosti a čistou hodnotu pozůstalosti. Poz. manžel nesouhlasí s tím, že do pasiv nebyly zařazeny jím uplatněné pohledávky v podání ze dne 10. 11. 2021 (viz č. l. 84 a násl. spisu). V podání ze dne 23. 11. 2021 (viz č. l. 95 a násl. spisu) poz. matka popřela existenci těchto dluhů s výjimkou nákladů pohřbu ve výši 19 842 Kč. Na základě uvedeného zjištění soud nepochybil, když do pasiv pozůstalosti zařadil na základě shodného prohlášení dědiců pouze náklady pohřbu ve výši 19 842 Kč a na tomto základě rozhodl dle § 180 odst. 1 z. ř. s., přičemž ke sporným pasivům nepřihlížel (§ 173 druhá věta z. ř. s.). Spornost ostatních pasiv zcela jasně vyplývá z vyjádření poz. matky ze dne 23. 11. 2021, i když v dědickém řízení nelze přihlížet k námitce promlčení.
23. Se zřetelem ke zjištění, že soud I. stupně rozhodl v řízení o pozůstalosti o obvyklé ceně majetku ve společném jmění zůstavitelky a pozůstalého manžela a o vypořádání majetku ve společném jmění manželů v rámci řízení o dědictví, aniž si pro své rozhodnutí obstaral dostatek podkladů, nemůže bez dalšího napadené usnesení jako celek obstát, a proto bylo odvolacím soudem zrušeno a věc byla vrácena soudu I. stupně k dalšímu řízení (§ 162 odst. 1 a 2 z. ř. s., § 219a odst. 2, § 221 odst. 1 o. s. ř.).
24. V dalším řízení soud I. stupně doplní skutková zjištění (srovnej uvedené shora) a poté opětovně zváží, zda je namístě výjimečné přiznání většího podílu poz. manželovi při vypořádání společného jmění manželů v rámci tohoto řízení o pozůstalosti. Přitom musí vzít na zřetel i to, jak se poz. manželka podílela vzhledem ke svým možnostem na udržování společných věcí a na obstarávání společné domácnosti. Podle judikatury výjimečné přiznání většího podílu při vypořádání společného jmění manželů nelze odůvodnit většími zásluhami o vytvoření majetku, jestliže jeden z manželů měl k tomu lepší předpoklady vzhledem ke svému vzdělání, schopnostem, profesi, zdraví apod., nežli druhý manžel, jemuž však nelze vytknout, že při nabývání a udržování společných věcí a při obstarávání společné domácnosti nevyužíval svých schopností a možností (srovnej usnesení Krajského soudu v Hradci Králové z 21. 2. 1974, sp. zn. 10 Co 87/74, Nejvyšší soud ČSSR, Nejvyšší soud ČSR a Nejvyšší soud SSR o občanském soudním řízení a o řízení před státním notářstvím, Praha, 1986, str. 499, resp. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 17. 4. 2007, sp. zn. 22 Cdo 1274/2006 – zmíněné rozhodnutí bylo vydáno ve vztahu k vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů a je použitelné i při vypořádání společného jmění manželů). Poté soud vydá nové rozhodnutí podle § 162 odst. 1 a 2 a dle § 180 odst. 1 z. ř. s.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 21. února 2022

JUDr. Tomáš Vejnar v. r.
předseda senátu